

Konsultacija dorinio ugdymo
mokytojams „Sėkmės kriterijų
nustatymas ir užduočių
formulavimas dorinio ugdymo
pamokose“

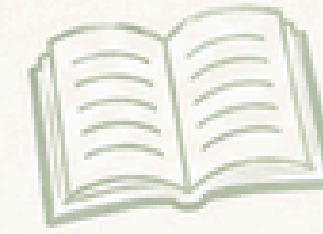
dr. Sergejus Neifachas

NŠA Ugdymo turinio departamentas,
Ugdymo turinio skyriaus specialistas

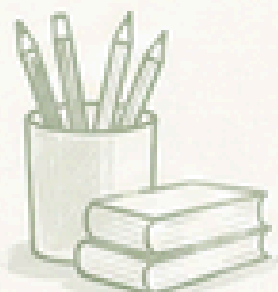
2026-05-14

Kodėl kalbame apie sėkmės kriterijų formulavimą šiuolaikinėje pamokoje?

Konsultaciją siūlome kurti ne kaip „vertinimo metodikos“ pristatymą, o kaip **pedagoginio mąstymo keitimą**: dorinio ugdymo pamokoje sėkmės kriterijai turi *padėti* mokiniui *suprasti, kaip atrodo prasmingas mąstymas, pagarbus dialogas, argumentuota pozicija, vertybinė refleksija ir asmeninis augimas.*

Šiuolaikinėje pamokoje sėkmės kriterijai kuria aiškumą, dialogą, atsakomybę ir padeda kiekvienam mokiniui patirti pažangą.

SĖKMĖS KRITERIJAI – AIŠKŪS IR SUPRANTAMI

KAŲ TURIU SUPRASTI?

Aiškiai žinau, ką turiu suprasti, kokia yra temos ar užduoties esmė.

KAŲ TURIU GEBĖTI PADARYTI?

Žinau, kokius veiksmus turiu atlikti, kokių gebėjimų prireiks.

KAIP TURI ATRODYTI MANO ATSAKYMAS / DALYVAVIMAS / REFLEKSIJA?

Žinau, kokia forma turi būti mano atsakymas, dalyvavimas ar refleksija – pavyzdžiai padeda suprasti.

PAGAL KAŲ SUPRASIU, KAD MAN PAVYKO?

Žinau, kokie požymiai parodo, kad užduotį atlikau sėkmingai – turiu kriterijus (sėkmės ženklus).

DABAR MAN AIŠKU, KAŲ IR KAIP TURIU PADARYTI, IR KAIP ŽINOSIU, KAD PAVYKO!

SĖKMĖS KRITERIJAI

KAŲ TURIU SUPRASTI?

KAŲ TURIU GEBĖTI PADARYTI?

KAIP TURI ATRODYTI MANO ATSAKYMAS / DALYVAVIMAS / REFLEKSIJA?

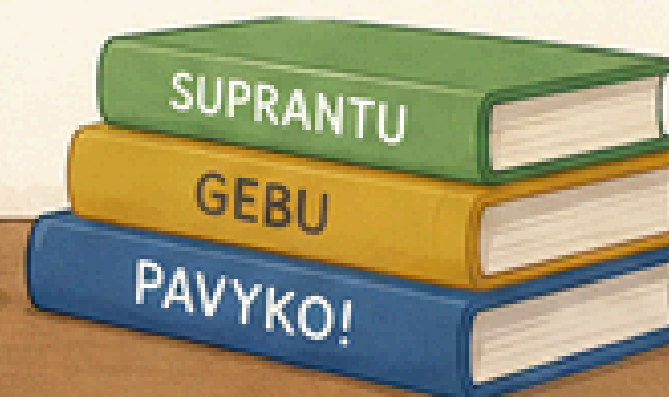
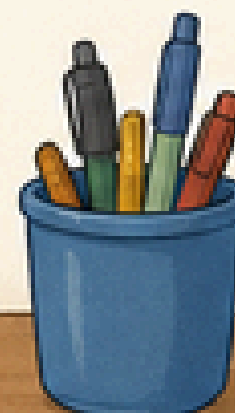
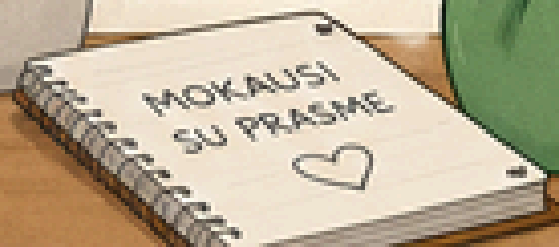
PAGAL KAŲ SUPRASIU, KAD MAN PAVYKO?

AIŠKŪS KRITERIJAI – DIDESNIS PASITIKĖJIMAS IR GERESNI REZULTATAI!

Aiškiai suformuluoti sėkmės kriterijai padeda mokiniui ne tik atlikti užduotį, bet ir sąmoningai **suprasti savo mokymosi kelią**: nuo supratimo ir veikimo iki refleksijos ir pasitikėjimo savimi.

Sėkmės kriterijai dorinio ugdymo pamokose

Mokymosi orientyras, padedantis mokiniui suprasti,
kaip atrodo prasmingas dalyvavimas pamokoje

Svarbi nuostata

Dorinio ugdymo pamokoje nevertinama, ar mokinys yra „pakankamai geras“, „pakankamai tikintis“ ar „teisingai jaučiantis“. Vertinamas gebėjimas mąstyti, argumentuoti, aiškinti, diskutuoti, reflektuoti, suprasti kitą žmogų ir atsakingai dalyvauti mokymosi procese.

Sėkmės kriterijai doriniame ugdyme turi būti
jautrūs, atviri ir orientuoti į mokinio augimą.

Kodėl doriniame ugdyme sėkmės kriterijai yra ypatingi?

Dorinis ugdymas skiriasi nuo tų dalykų, kuriuose dažnai galima tikrinti vieną teisingą atsakymą. Etikos ar tikybos pamokoje mokiniai nagrinėja klausimus, į kuriuos atsakymai dažnai nėra vienareikšmiai: kas yra pagarba, sąžinė, atsakomybė, atleidimas, laisvė, pasirinkimas, tikėjimas, kito žmogaus orumas, bendruomenė, kančia, viltis, teisingumas.

Todėl sėkmės kriterijai čia neturėtų būti tokie:

Mokinys teisingai atsako į klausimą.
Mokinys pasako tinkamą nuomonę.
Mokinys žino, kas yra gėris.

Tokie kriterijai per siauri, nes jie neparodo mokinio mąstymo kokybės.

Geriau formuluoti taip:

Mokinys paaiškina savo nuomonę ir ją pagrindžia bent vienu argumentu.
Mokinys išklauso kitą požiūrį ir pagarbiai į jį sureaguoja.
Mokinys pateikia gyvenimišką pavyzdį, kuris padeda suprasti nagrinėjamą vertybę.
Mokinys reflektuoja, kaip aptarta situacija siejasi su jo patirtimi ar pasirinkimais.

SĖKMĖS KRITERIJŲ LOGIKA

Pamokoje turėtų būti aiški grandinė:

Mokytojui svarbu pamokoje matyti ne atskiras ugdymo proceso dalis, o jų tarpusavio ryšį.

Sėkmės kriterijai tampa prasmingi tik tada, kai jie kyla iš aiškiai apibrėžto pasiekimo, mokymosi uždavinio ir konkrečios užduoties.

Todėl planuojant pamoką verta sau kelti klausimą: kokio mokinio augimo siekiame, ką mokinys turėtų suprasti ar gebėti atlikti šios pamokos pabaigoje, kokia veikla padės to siekti ir pagal ką mokinys pats atpažins, kad jam pavyko.

Ši grandinė — **pasiekimas → mokymosi uždavinys → užduotis → sėkmės kriterijai → įsivertinimas** — padeda mokytojui kurti aišką, kryptingą ir mokiniui suprantamą pamokos struktūrą. Ji apsaugo nuo situacijos, kai užduotis atliekama „dėl užduoties“, o mokinys nežino, ko iš jo tikimasi ir kaip bus suprasta jo pažanga.

Kai ši grandinė aiški, mokinys geriau supranta mokymosi kryptį, lūkesčius ir savo pažangą.

Pasiekimas

Mokinys geba atpažinti Evangelijos žinią ir paaiškinti, kaip tikėjimo vertybės atsiskleidžia kasdieniame gyvenime.

Pamokos uždavinys

Mokiniai, remdamiesi Evangelijos ištrauka apie gailestingąjį samarietį, paaiškins jos žinią, įvardys, kaip tikėjimas skatina meilę artimui, ir pateiks bent du būdus, kaip šią vertybę galima įgyvendinti kasdienybėje.

Užduotis

Perskaitykite Evangelijos ištrauką, aptarkite jos prasmę poroje ar grupėje ir parenkite trumpą atsakymą: ko ši istorija moko apie tikėjimą, artimą ir atsakingą gyvenimą?

Sėkmės kriterijai

- ✓ Įvardiju, kokia tikėjimo vertybė atsiskleidžia tekste.
- ✓ Paaiškinu, kokią žinią Evangelijos ištrauka perteikia žmogui.
- ✓ Pateikiu bent du pavyzdžius, kaip tikėjimas gali būti išreiškiamas kasdieniais darbais.
- ✓ Pagrindžiu, kodėl meilė artimui, gailestingumas ir pagarba yra svarbūs krikščioniškame gyvenime.
- ✓ Kalbu pagarbiai, iš klausau kitų ir reflektuoju savo nuomonę.

Pateiktame pavyzdyje remiamasi **Evangelijos ištrauka apie gailestingąjį samarietį**. Ši istorija leidžia mokiniams svarstyti, *ką reiškia meilė artimui, gailestingumas, pagarba žmogui ir atsakingas elgesys konkrečioje gyvenimo situacijoje*. Mokiniai kviečiami ne tik suprasti Evangelijos pasakojimą, bet ir **kelti klausimą**: *ką ši žinia reiškia man, mano santykiui su kitu žmogumi, mano pasirinkimams klasėje, šeimoje, bendruomenėje?*

Mokytojui svarbu prieš atliekant užduotį kartu su mokiniais aptarti **sėkmės kriterijus**. Jie turėtų būti suprantami mokiniui, išreikšti aiškia kalba ir padėti jam savarankiškai įsivertinti savo mokymąsi. Pavyzdžiui, kriterijus „*įvardiju, kokia tikėjimo vertybė atsiskleidžia tekste*“ padeda mokiniui susitelkti į Evangelijos žinios supratimą. Kriterijus „*pateikiu bent du pavyzdžius, kaip tikėjimas gali būti išreiškiamas kasdieniais darbais*“ skatina perkelti tikėjimo turinį į gyvenimo praktiką. O kriterijus „*kalbu pagarbiai, iš klausau kitų ir reflektuoju savo nuomonę*“ primena, kad tikybės pamokoje svarbus ne tik atsakymo turinys, bet ir krikščioniška laikysena dialoge.

Užduotis yra praktinė pamokos situacija, kurioje mokinys gali parodyti pasiekimą. Šiuo atveju pasirinkta moralinė dilema apie klasėje patiriamą atstūmimą. Tokia situacija artima mokinių patirčiai, todėl sudaro sąlygas kalbėti apie vertybes ne abstrakčiai, o per gyvenimišką, atpažįstamą kontekstą. Mokytojas gali skatinti mokinius svarstyti: kas šioje situacijoje jaučiasi įskaudintas, kokia atsakomybė tenka kiekvienam dalyviui, kokie sprendimai galėtų kurti pagarbų santykį, o kokie – dar labiau gilinti atskirtį.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad dorinio ugdymo pamokoje sėkmės kriterijai neturėtų vertinti mokinio asmeninių įsitikinimų ar jo „moralumo“. Jie turi padėti vertinti mokymosi veiksmus: **ar mokinys geba atpažinti problemą, svarstyti alternatyvas, pagrįsti mintį, išgirsti kitą, kalbėti pagarbiai**. Tokia kriterijų logika saugo mokinio orumą ir kartu padeda ugdyti jo etinį mąstymą.

Mokytojui ši schema gali būti naudojama kaip pamokos planavimo ir refleksijos įrankis. Planuojant pamoką verta klausti: koks bendrosios programos pasiekimas bus ugdomas? Koks konkretus pamokos uždavinys leis jo siekti? Kokia užduotis sudarys galimybę mokiniui parodyti gebėjimą? Kokie sėkmės kriterijai padės mokiniui suprasti kokybišką atlikimą? Kaip mokinys pamokos pabaigoje galės įsivertinti savo mokymąsi?

Kaip formuluoti mokymosi uždavinį?

Mokymosi uždavinys turėtų atsakyti į tris klausimus:

Formulė:

Mokiniai, analizuodami / diskutuodami / lygindami / reflektuodami / kurdami / interpretuodami ..., gebės ...

Pavyzdžiai:

Etikos pamokai:

Mokiniai, analizuodami kasdienę konfliktinę situaciją, gebės atpažinti skirtingus požiūrius, įvardyti galimas pasekmes ir pasiūlyti pagarbų problemos sprendimo būdą.

Tikybos pamokai:

Mokiniai, skaitydami Evangelijos ištrauką apie gailestingumą, gebės paaiškinti pagrindinę teksto mintį, susieti ją su žmogaus pasirinkimais kasdienybėje ir pateikti asmeninę refleksiją.

Vyresnių klasių etikos pamokai:

Mokiniai, nagrinėdami etinę dilemą apie laisvę ir atsakomybę, gebės suformuluoti argumentuotą poziciją, atpažinti priešingą požiūrį ir reflektuoti savo pasirinkimo moralines pasekmes.

Formuluojant mokymosi uždavinį svarbu atsakyti į tris klausimus: **ką mokiniai darys, kokiu būdu jie tai darys ir kokio rezultato tikimasi**. Tokia struktūra leidžia išvengti pernelyg bendrų formuluočių, pavyzdžiui, „mokiniai susipažins“, „mokiniai supras“, „mokiniai aptars“. Vietoj to uždavinys turėtų būti orientuotas į aiškiai matomą mokinio veiklą: analizuos, lygins, argumentuos, interpretuos, reflektuos, kurs, pagrįs, įvardys, susies, paaiškins.

Dorinio ugdymo pamokose mokymosi uždavinys ypač svarbus, nes čia siekiama ne tik žinių atkartojimo, bet ir prasmingo mąstymo apie vertybes, pasirinkimus, santykius, atsakomybę, tikėjimo ar moralinės laikysenos prasmę. Todėl uždavinys turėtų padėti mokiniui judėti nuo situacijos ar teksto supratimo prie asmeninio apmąstymo, argumentavimo ir gebėjimo taikyti įžvalgas gyvenimo kontekstuose.

Mokytojui svarbu prisiminti, kad mokymosi uždavinys turi būti glaudžiai susijęs su pamokos užduotimi ir sėkmės kriterijais. Jeigu uždavinyje numatoma, kad mokiniai gebės argumentuoti, tuomet pamokoje turi būti sudaryta galimybė argumentus formuluoti, aptarti, palyginti ir įsivertinti. Jeigu uždavinyje numatoma refleksija, mokiniai turi gauti aiškia refleksijos kryptį: apie ką jie mąsto, su kuo sieja savo patirtį, kaip pagrindžia savo įžvalgą.

SĖKMĖS KRITERIJŲ FORMULAVIMO SEKA DORINIO UGDYMO PAMOKOJE

Didaktinis modelis mokytojui

Svarbi mintis

Dorinio ugdymo pamokoje sėkmės kriterijai padeda mokiniui ne tik žinoti, ką daryti, bet ir suprasti, kaip mąstyti, argumentuoti, klausytis, reflektuoti ir augti kaip asmeniui.

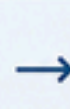
Formulė

Pasiekimas

Uždavinys

Užduotis

Sėkmės kriterijai

Įsivertinimas

Šis didaktinis modelis padeda mokytojui nuosekliai formuluoti sėkmės kriterijus dorinio ugdymo pamokoje. Jis primena, kad kriterijai turi kilti ne atsitiktinai, o iš aiškios pamokos logikos: pasiekimas → mokymosi uždavinys → užduotis → sėkmės kriterijai → įsivertinimas.

Dorinio ugdymo pamokose sėkmės kriterijai ypač svarbūs, nes čia vertiname ne mokinio įsitikinimus ar „teisingą“ vertybinį atsakymą, o jo gebėjimą mąstyti, pagrįsti nuomonę, kelti klausimus, klausytis kito, reflektuoti ir sieti pamokos temą su gyvenimu.

Modelis padeda mokytojui aiškiai apsibrėžti, kokį pasiekimą pamoka ugdo, kokių mokinio veiksmų tikimasi ir kaip šiuos lūkesčius paversti mokiniui suprantama kalba. Todėl sėkmės kriterijai tampa ne kontrolės priemone, o mokymosi atrama.

Svarbu, kad kriterijai būtų konkretūs, stebimi ir aptarti su mokiniais prieš veiklą. Jie turi padėti mokiniui suprasti, kaip atrodo kokybiškas atsakymas, pagarbus dalyvavimas diskusijoje, prasminga refleksija ar atsakingas pasirinkimo pagrindimas.

Pamokos pabaigoje tie patys kriterijai gali būti naudojami įsivertinimui: mokinys apmąsto, kas jam pavyko, ką dar reikia stiprinti ir kokią svarbią mintį išsineša.

Sėkmės kriterijai dorinio ugdymo pamokoje yra kelrodis, padedantis mokiniui ne tik atlikti užduotį, bet ir sąmoningiau mąstyti, kalbėtis, klausytis, reflektuoti bei augti kaip asmeniui.

Ko mokiniai šioje pamokoje mokysis ir kaip bus matyti, kad mokymasis įvyko?

Sėkmės kriterijų formulavimo seka

1/10

1 žingsnis. Pasiekimas

Kokį pasiekimą ugdysiu?

Kas svarbu?

- Remkis bendrosios programos pasiekimu.
- Apsispręsk, ką mokinys mokysis daryti, ne tik apie ką kalbės.
- Išsigrynink mokymosi kryptį: aiškinsis, analizuos, argumentuos, reflektuos ar interpretuos.
- Atsimink: tema dar nėra pasiekimas.

Mokytojui svarbu prisiminti

Tema atsako į klausimą „apie ką?“, o pasiekimas – „ką mokinys išmoks daryti?“

Rezultatas: aiški mokymosi kryptis.

Pirmiausia mokytojas turėtų atsakyti į klausimą: kokį mokinio pasiekimą šioje pamokoje stiprinsiu?

Dorinio ugdymo pamoka neturėtų būti planuojama tik nuo temos, pavyzdžiui, „pagarba“, „draugystė“, „gailėstingumas“, „sąžinė“ ar „atsakomybė“. Tema yra svarbi, tačiau ji dar nepasako, ką mokinys mokysis daryti.

Todėl mokytojas pirmiausia turėtų pažvelgti į bendrosios programos pasiekimus ir pasirinkti, kokia mokinio veikla bus ugdoma:

- ar mokinys aiškinsis sąvoką;
- ar analizuos moralinę situaciją;
- ar kels etinius klausimus;
- ar argumentuos savo poziciją;
- ar interpretuos tekstą;
- ar reflektuos savo patirtį;
- ar mokysis dialogo ir pagarbaus bendravimo.

Pavyzdžiui, tema „**Atsakomybė**“ gali būti labai skirtingai planuojama.

Vienoje pamokoje mokiniai gali mokytis paaikškinti atsakomybės sąvoką.

Kitoje — analizuoti atsakingo ir neatsakingo pasirinkimo pasekmes.

Trečioje — diskutuoti, kur baigiasi mano laisvė ir prasideda atsakomybė už kitą.

Ketvirtoje — reflektuoti, kokiose situacijose man pačiam sunkiausia elgtis atsakingai.

Vadinasi, pirmas žingsnis — ne tiesiog pasirinkti temą, o aiškiai apsibrėžti mokymosi kryptį.

Galima mokytojams pateikti tokią formulę:

Tema atsako į klausimą, apie ką mokomės.

Pasiekimas atsako į klausimą, ką mokomės daryti ↓ a tema.

Ko mokiniai šioje pamokoje mokysis ir kaip bus matyti, kad mokymasis įvyko?

Sėkmės kriterijų formulavimo seka 2/10

2 žingsnis. Mokymosi uždavinys

Ką mokiniai turės gebėti pamokos pabaigoje?

Kas svarbu?

- Uždavinys turi nusakyti veiklą, turinį ir laukiamą rezultatą.
- Jis turi atsakyti: ką mokiniai veiks, apie ką mokysis ir ką gebės.
- Formuluok aiškiai, konkrečiai ir orientuok į mokinio veiklą.
- Venk per daug bendrų teiginių, pavyzdžiui, „kalbėsis apie...“.

Mokytojui svarbu prisiminti

Tinkamas uždavinys rodo ne tik temą, bet ir tai, kokio mokymosi rezultato tikimasi.

Rezultatas: aiškus mokymosi uždavinys.

Kai pasirinktas pasiekimas, mokytojas formuluoja pamokos mokymosi uždavinį. Jis turėtų būti aiškus, konkretus ir orientuotas į mokinio veiklą.

Geras mokymosi uždavinys dorinio ugdymo pamokoje dažniausiai turi tris dalis: veiklą, turinį ir laukiamą rezultatą.

Pavyzdžiui:

Mokiniai, analizuodami moralinę dilemą apie draugystę ir sąžiningumą, gebės įvardyti problemą, pateikti galimus sprendimus ir pagrįsti, kuris sprendimas labiausiai atitinka atsakomybės principą.

Šiame uždavinyje aišku:

ką mokiniai veiks?

Analizuos moralinę dilemą.

apie ką mokysis?

Apie draugystę, sąžiningumą ir atsakomybę.

ką turės gebėti?

Įvardyti problemą, pateikti sprendimus, pagrįsti pasirinkimą.

Silpnas uždavinys būtų toks:

Mokiniai kalbės apie atsakomybę.

Jis per bendras, nes neaišku, kokio mokymosi rezultato tikimasi.

Stipresnis uždavinys:

Mokiniai, aptardami kasdienės pasirinkimo situacijas, gebės paaiškinti, kaip atsakomybė susijusi su žmogaus pasirinkimo pasekmėmis.

Dar konkretesnis:

Mokiniai, analizuodami pateiktą situaciją, gebės įvardyti bent du galimus pasirinkimus, numatyti jų pasekmes ir pagrįsti atsakingiausią sprendimą.

Ko mokiniai šioje pamokoje mokysis ir kaip bus matyti, kad mokymasis įvyko?

Sėkmės kriterijų formulavimo seka 3/10

3 žingsnis. Mokinio veiksmai

Kokie veiksmai parodys sėkmę?

Kas svarbu?

- Išskaidyk uždavinį į aiškius ir stebimus mokinio veiksmus.
- Galvok, ką mokinys turės įvardyti, paaiškinti, palyginti, pagrįsti ar sukurti.
- Veiksmai turi parodyti, kad mokymasis iš tikrųjų vyksta.
- Venk vien abstrakčių žodžių, tokių kaip „supranta“ ar „žino“.

Mokytojui svarbu prisiminti

Kuo aiškesni mokinio veiksmai, tuo lengviau suformuluoti tikslus sėkmės kriterijus.

Rezultatas: konkretūs mokinio veiksmai.

Sėkmės kriterijai kyla iš mokymosi uždavinio. Todėl mokytojas turėtų savęs paklausti: kokius veiksmus atlikęs mokinys parodys, kad uždavinį pasiekė?

Jeigu uždavinyje sakoma, kad mokinys gebės „analizuoti moralinę dilemą“, tai reikia išskaidyti, ką reiškia „analizuoti“.

Pavyzdžiui, analizuoti dilemą reiškia:

- įvardyti situacijos problemą;
- atpažinti dalyvių požiūrius;
- pamatyti vertybių susidūrimą;
- pasiūlyti galimus sprendimus;
- numatyti pasekmes;
- pagrįsti atsakingą pasirinkimą.

Iš šių veiksmų vėliau ir formuluojami sėkmės kriterijai.

Tai labai svarbus žingsnis, nes mokytojai dažnai kriterijus formuluoja per abstrakčiai:

- supranta;
- žino;
- aktyviai dalyvauja;
- geba diskutuoti.

Tačiau mokiniui reikia aiškesnio veikimo.

Vietoj „supranta atsakomybę“ geriau:

- paaiškina atsakomybės sąvoką savais žodžiais;
- pateikia atsakingo elgesio pavyzdį;
- įvardija pasirinkimo pasekmes kitam žmogui.

Vietoj „geba diskutuoti“ geriau:

- išsako savo poziciją;
- pateikia argumentą;
- išklauso kitą nuomonę;
- atsako pagarbiai.

Ko mokiniai šioje pamokoje mokysis ir kaip bus matyti, kad mokymasis įvyko?

Sėkmės kriterijų formulavimo seka

4/10

4 žingsnis. Mokiniui suprantama kalba

Kaip kriterijus suformuluoti aiškiai ir paprastai?

Kas svarbu?

- Perrašyk kriterijus taip, kad juos suprastų pats mokinys.
- Naudok aiškius veiksmažodžius: įvardiju, paaiškinu, pateikiu, išklausu, pagrindžiu.
- Kriterijus formuluok paprastai, konkrečiai ir be perteklinio sudėtingumo.
- Jei tinka, vartok pirmąjį asmenį: „Aš galiu...“, „Aš gebu...“.

Mokytojui svarbu prisiminti

Sėkmės kriterijai turi padėti mokiniui suprasti, ko iš jo tikimasi ir kaip atrodo sėkmingas darbas.

Rezultatas: mokiniui aiškūs kriterijai.

Sėkmės kriterijai turi būti parašyti taip, kad mokinys juos suprastų. Tai reiškia, kad mokytojo metodinė kalba turi būti paversta mokinio veiklos kalba.

Mokytojo kalba:

Mokinys analizuoja moralinio pasirinkimo situaciją, identifikuoja vertybinę įtampą ir argumentuoja etiniu požiūriu pagrįstą sprendimą.

Mokinio kalba:

Aš įvardiju, kokia problema kilo.
Aš paaiškinu, kokios vertybės susiduria.
Aš pasiūlau galimus sprendimus.
Aš pagrindžiu, kuris sprendimas man atrodo atsakingiausias.

Mokytojo kalba:

Mokinys interpretuoja Šventojo Rašto tekstą ir sieja jį su asmenine bei socialine patirtimi.

Mokinio kalba:

Aš įvardiju pagrindinę teksto mintį.
Aš paaiškinu, ką šis tekstas sako apie žmogaus elgesį.
Aš pateikiu šiuolaikinį pavyzdį.
Aš parašau, ką ši mintis reiškia man arba mūsų bendruomenei.

Mokiniui suprantama kalba ypač svarbi, nes sėkmės kriterijai nėra tik mokytojo vertinimo įrankis. Jie turi padėti pačiam mokiniui reguliuoti savo mokymąsi.

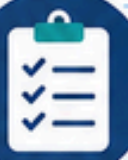
Ko mokiniai šioje pamokoje mokysis ir kaip bus matyti, kad mokymasis įvyko?

Sėkmės kriterijų formulavimo seka

5/10

5 žingsnis. Esminių kriterijų atranka

Kurie 3–5 kriterijai svarbiausi?

Kas svarbu?

- Vienai pamokai atrink 3–5 pačius svarbiausius kriterijus.
- Kriterijai turi tiesiogiai sietis su pamokos uždaviniu.
- Geriau mažiau kriterijų, bet aiškių ir prasmingų.
- Atrink tai, kas geriausiai parodo mokymosi kokybę.

Mokytojui svarbu prisiminti

Per didelis kriterijų skaičius apsunkina mokinį, o aiškiai atrinkti kriterijai padeda sutelkti dėmesį.

Rezultatas: atrinkti esminiai kriterijai.

Dorinio ugdymo pamokose dažnai norisi įtraukti daug kriterijų: kad mokinys suprastų, argumentuotų, klausytųsi, reflektuotų, bendradarbiautų, pateiktų pavyzdį, susietų su gyvenimu. Tačiau vienai pamokai per daug kriterijų gali tapti našta.

Todėl rekomenduotina pasirinkti 3–5 esminius sėkmės kriterijus, kurie tiesiogiai susiję su pamokos uždaviniu.

Pavyzdžiui, jeigu pamokos uždavinys yra analizuoti moralinę dilemą, kriterijai galėtų būti tokie:

- Įvardiju pagrindinę moralinę problemą.
- Pateikiu bent du galimus sprendimus.
- Paaškinu galimas sprendimų pasekmes.
- Pagrindžiu, kuris sprendimas man atrodo atsakingiausias.
- Diskusijoje išklausu kitų nuomonę.

Jeigu pamokos uždavinys yra interpretuoti tekstą, kriterijai galėtų būti kitokie:

- Įvardiju pagrindinę teksto mintį.
- Randu tekste vietą, kuri pagrindžia mano atsakymą.
- Paaškinu, kokią vertybę tekstas atskleidžia.
- Susieju teksto mintį su gyvenimišku pavyzdžiu.

Jeigu pamokos uždavinys yra reflektuoti, kriterijai dar kitokie:

- Įvardiju, kokia mintis man buvo svarbiausia.
- Paaškinu, kodėl ji man svarbi.
- Susieju ją su savo arba bendruomenės patirtimi.
- Parašau vieną klausimą, kuris man liko atviras.

Mokytojams verta pasakyti: **geriau mažiau kriterijų, bet jie turi būti aiškūs, prasmingi ir tikrai naudojami pamokoje.**

Ko mokiniai šioje pamokoje mokysis ir kaip bus matyti, kad mokymasis įvyko?

Sėkmės kriterijų formulavimo seka

6/10

6 žingsnis. Stebimumo patikra

Ar kriterijai matomi, įrodomi, vertinami?

Kas svarbu?

- Patikrink, ar kriterijus galima pamatyti mokinio kalboje, veikloje ar darbe.
- Vertink tai, ką mokinys pasako, parašo, paaiškina, sukuria ar pagrindžia.
- Kriterijai turi būti stebimi, aiškūs ir įrodomi.
- Nevertink mokinio įsitikinimų ar jausmų kaip „teisingų“ ar „neteisingų“.

Mokytojui svarbu prisiminti

Dorinio ugdymo pamokoje vertiname ne mokinio vidų, o tai, kaip jo mokymasis atsiskleidžia veikloje.

Rezultatas: stebimi ir vertinami kriterijai.

Sėkmės kriterijai turi būti tokie, kad mokytojas ir mokinys galėtų pamatyti, ar jie pasiekti. Doriniame ugdyme tai ypač subtilu, nes negalima „išmatuoti“ mokinio sąžinės, tikėjimo, jautrumo ar vidinių nuostatų.

Todėl kriterijai turi remtis tuo, ką mokinys pasako, parašo, pagrindžia, paaiškina, sukuria, pasirenka, reflektuoja, parodo bendravime.

Taisytini kriterijai:

- Mokinys tampa geresnis.
- Mokinys yra empatiškas.
- Mokinys tiki gėriu.
- Mokinys supranta, kaip reikia elgtis.

Tokie kriterijai pernelyg abstraktūs arba per daug nukreipti į vidinį mokinio pasaulį.

Geresni kriterijai:

- Mokinys pateikia pavyzdį, kaip galima padėti kitam žmogui.
- Mokinys paaiškina, kaip jo pasirinkimas gali paveikti kitą.
- Mokinys diskusijoje vartoja pagarbią kalbą.
- Mokinys refleksijoje įvardija, ką suprato apie atsakomybę.
- Mokinys pagrindžia savo poziciją bent vienu argumentu.

Mokytojams galima pasiūlyti patikros klausimą:

– Ar šį kriterijų galėčiau pamatyti mokinio atsakyme, veikloje, diskusijoje arba refleksijoje?

Jeigu ne — kriterijų reikia tikslinti.

Ko mokiniai šioje pamokoje mokysis ir kaip bus matyti, kad mokymasis įvyko?

Sėkmės kriterijų formulavimo seka

7/10

7 žingsnis. Dermė su užduotimi

Ar kriterijai atitinka veiklos formą?

Kas svarbu?

- Kriterijai turi atitikti tai, kokią užduotį mokiniai atlieka.
- Diskusijai svarbūs argumentavimo, klausymosi ir pagarbaus reagavimo kriterijai.
- Teksto analizei svarbūs supratimo, interpretavimo ir siejimo su gyvenimu kriterijai.
- Kūrybinei užduočiai svarbūs prasmės, pasirinkimo paaiškinimo ir temos atskleidimo kriterijai.

Mokytojui svarbu prisiminti

Tie patys kriterijai netinka visoms užduotims – jie turi derėti su veiklos pobūdžiu.

Rezultatas: kriterijų ir užduoties dermė.

Pavyzdžiui:

Užduotis: diskusija

Tinkami kriterijai:

- | Išsakau savo poziciją.
- | Pateikiu argumentą.
- | Iš klausau kitą nuomonę.
- | Reaguju pagarbiai.
- | Galiu apibendrinti diskusijos mintį.

Užduotis: refleksija

Tinkami kriterijai:

- | Įvardiju pagrindinę pamokos mintį.
- | Paaiškinu, kodėl ji man svarbi.
- | Susieju ją su gyvenimiška situacija.
- | Parašau vieną klausimą, kuris man liko.

Užduotis: kūrybinis darbas

Tinkami kriterijai:

- | Mano darbe aiškiai matoma pamokos tema.
- | Pasirinktas simbolis ar vaizdas turi prasmę.
- | Galiu paaiškinti savo kūrybinį sprendimą.
- | Darbas skatina susimąstyti apie nagrinėjamą vertybę.

Užduotis: teksto analizė

Tinkami kriterijai:

- | Įvardiju pagrindinę teksto mintį.
- | Randu tekste argumentą arba pavyzdį.
- | Paaiškinu, kokią vertybę tekstas atskleidžia.
- | Susieju teksto mintį su šiandienos gyvenimu.

Ko mokiniai šioje pamokoje mokysis ir kaip bus matyti, kad mokymasis įvyko?

Sėkmės kriterijų formulavimo seka

8/10

8 žingsnis. Aptarimas su mokiniais

Ar mokiniai supranta, ko iš jų tikimasi?

Kas svarbu?

- Sėkmės kriterijus aptark su mokiniais dar prieš pradėdant veiklą.
- Paversk juos bendru susitarimu dėl mokymosi kokybės.
- Klausk, kaip atrodys sėkmingas atsakymas, diskusija ar refleksija.
- Įsitikink, kad mokiniai supranta, ko iš jų tikimasi.

Mokytojui svarbu prisiminti

Kriterijai neturi būti mokytojo paslaptis – jie turi tapti aiškiu mokymosi orientyru mokiniais.

Rezultatas: su mokiniais aptarti kriterijai.

Sėkmės kriterijai neturi būti pateikiami tik pamokos pabaigoje, kai mokytojas jau vertina mokinio darbą. Jie turi būti aptariami prieš atliekant užduotį, kad mokiniai žinotų, į ką kreipti dėmesį.

Mokytojas gali paklausti:

- Kaip suprasime, kad diskusija pavyko?
- Koks atsakymas būtų argumentuotas?
- Kaip turėtų atrodyti pagarbus nesutikimas?
- Kas rodo, kad refleksija yra gili, o ne paviršutiniška?
- Ką turėtume įtraukti į kūrybinį darbą, kad jis atskleistų temą?

Tokiu būdu kriterijai tampa ne mokytojo primesta lentelė, o bendru susitarimu dėl mokymosi kokybės.

Pavyzdžiui, prieš diskusiją mokytojas gali pasakyti:

- Šiandien mums svarbu ne tai, kad visi galvotume vienodai. Mums svarbu, kad gebėtume aiškiai pasakyti savo mintį, ją pagrįsti, išgirsti kitą ir nesutikti pagarbiai.

Tada lentoje gali atsirasti kriterijai:

- Pasakau savo poziciją.
- Pagrindžiu ją argumentu.
- Klausausi kito.
- Nesutinku pagarbiai.
- Pamokos pabaigoje įvardiju, ką supratau.

Ko mokiniai šioje pamokoje mokysis ir kaip bus matyti, kad mokymasis įvyko?

Sėkmės kriterijų formulavimo seka

9/10

9 žingsnis. Taikymas mokymosi metu

Kaip kriterijai padeda mokytis pamokos metu?

Kas svarbu?

- Grįžk prie kriterijų mokymosi proceso metu, ne tik pabaigoje.
- Naudok juos grįžtamajam ryšiui ir mokinio pažangos stebėjimui.
- Padėk mokiniams patikrinti, kaip jiems sekasi veiklos metu.
- Kriterijai turi tapti mokymosi atrama, o ne vien vertinimo priemone.

Mokytojui svarbu prisiminti

Kai kriterijai veikia pamokos metu, jie padeda mokiniui gerinti darbą dar mokymosi procese.

Rezultatas: kriterijai tampa mokymosi atrama.

Sėkmės kriterijai turi veikti pamokos metu. Mokytojas gali prie jų grįžti, kai mokiniai dirba, diskutuoja ar rašo.

Pavyzdžiui:

Pažiūrėkite į antrą kriterijų — ar jau pagrindėte savo nuomonę?

Jūs pateikėte sprendimą, o dabar pabandykite paaiškinti jo pasekmes.

Prisiminkime, kad mūsų diskusijos kriterijus yra pagarbus atsakas į kitą nuomonę.

Refleksijoje turėtų būti ne tik „patiko“, bet ir paaiškinimas, kodėl ši mintis jums svarbi.

Tada kriterijai tampa mokymosi pastoliais. Jie padeda mokiniui gerinti darbą dar iki galutinio įvertinimo.

Ko mokiniai šioje pamokoje mokysis ir kaip bus matyti, kad mokymasis įvyko?

Sėkmės kriterijų formulavimo seka **10/10**

10 žingsnis. Įsivertinimas

Kaip mokiniai reflektuos savo pažangą?

Kas svarbu?

- Pamokos pabaigoje grįžkite prie tų pačių sėkmės kriterijų.
- Pakviesk mokinius apmąstyti: kas pavyko, kas dar sunku, ką išsinešu.
- Įsivertinimas turi remtis aiškiais kriterijais, o ne vien bendru įspūdžiu.
- Tai padeda mokiniui matyti savo pažangą ir planuoti tolesnį augimą.

Mokytojui svarbu prisiminti

Įsivertinimas padeda mokiniui ne tik apibendrinti pamoką, bet ir sąmoningiau stebėti savo mokymąsi.

Rezultatas: prasmingas mokinių įsivertinimas.

Pamokos pabaigoje mokiniai gali grįžti prie kriterijų ir įsivertinti:

- Kuris kriterijus man šiandien pavyko geriausiai?
- Kuris buvo sunkiausias?
- Ką kitą kartą norėčiau pagerinti?
- Kokią vieną mintį išsinešu iš pamokos?

Pavyzdžiui, įsivertinimo forma gali būti labai paprasta:

Kriterijus	Man pavyko	Dar mokausi
Įvardijau problemą	☐	☐
Pateikiau argumentą	☐	☐
Išklausiau kitą nuomonę	☐	☐
Reflektavau, ką supratau	☐	☐

Arba refleksijos sakiniais:

- Šiandien man pavyko...
- Man dar sunku...
- Supratau, kad...
- Kitą kartą pabandyčiau...

Tokiu būdu kriterijai tampa ne tik vertinimo, bet ir mokinio savistabos įrankiu.

4.1. Supratimo ir sąvokų aiškinimosi kriterijai

Viena svarbi dorinio ugdymo pamokų dalis yra sąvokų, idėjų ir vertybių supratimas. Mokiniai dažnai dirba su tokiomis sąvokomis kaip pagarba, atsakomybė, laisvė, sąžinė, teisingumas, atjauta, orumas, tikėjimas, viltis, atleidimas, bendrystė, gėris, blogis, pasirinkimas, pareiga. Šios sąvokos nėra paprastos, todėl nepakanka paprašyti mokinio jas apibrėžti vienu sakiniu.

Sėkmės kriterijai turėtų skatinti mokinį ne tik pakartoti apibrėžimą, bet ir parodyti, kad jis supranta sąvokos prasmę konkrečiame gyvenimo, bendravimo ar moralinio pasirinkimo kontekste.

Galimi sėkmės kriterijai:

Paaškinu sąvoką savais žodžiais.

Pateikiu konkretų pavyzdį, kuris padeda suprasti šią sąvoką.

Atpažįstu, kaip ši vertybė pasireiškia žmogaus elgesyje.

Skiriu panašias, bet ne tapačias sąvokas, pavyzdžiui, laisvę ir savivalę, gailestį ir gailestingumą, pareigą ir prievartą.

Galiu paaškinti, kodėl ši sąvoka svarbi žmogaus gyvenime.

Susieju sąvoką su pamokoje nagrinėjama situacija, tekstu ar asmenine patirtimi.

Pavyzdžiui, jei pamokos tema yra **atsakomybė**, sėkmės kriterijai galėtų būti tokie:

Aš galiu paaškinti, kuo atsakomybė skiriasi nuo pareigos.

Aš pateikiu pavyzdį, kada žmogus elgiasi atsakingai.

Aš įvardiju, kokias pasekmes mano pasirinkimas gali turėti kitam žmogui.

Aš suprantu, kad atsakomybė susijusi ne tik su manimi, bet ir su kitais.

Tokie kriterijai leidžia mokiniui suprasti, kad sąvokos mokymasis nėra vien žodžio reikšmės įsiminimas. Tai yra bandymas pamatyti, kaip vertybė veikia realiame gyvenime.

4.2. Moralinių situacijų ir dilemų analizės kriterijai

Dorinio ugdymo pamokose labai prasminga dirbti su moralinėmis dilemomis, nes jos leidžia mokiniams patirti, kad gyvenime ne visada yra paprasti ir greiti atsakymai. Dilemos padeda suprasti vertybių įtampas: laisvė gali susidurti su atsakomybe, tiesa – su noru apsaugoti kitą, draugystė – su sąžiningumu, ištikimybė grupei – su pagarba žmogaus orumui.

Analizuojant moralines situacijas, sėkmės kriterijai turėtų padėti mokiniui eiti nuo paviršinio vertinimo prie gilesnio svarstymo. Mokiniui svarbu ne tik pasakyti „gerai“ ar „blogai“, bet ir paaiškinti, **kodėl taip mano**, kokios vertybės čia susiduria, kas gali nukentėti, kokios galimos pasekmės, kokie sprendimai būtų atsakingiausi.

Galimi sėkmės kriterijai:

- Atpažįstu, kokia moralinė problema kyla situacijoje.
- Įvardiju, kokios vertybės ar interesai susiduria.
- Pateikiu bent du galimus sprendimo būdus.
- Paaiškinu, kokias pasekmes kiekvienas sprendimas gali turėti.
- Įvardiju, kaip sprendimas gali paveikti kitą žmogų.
- Pagrindžiu, kuris sprendimas man atrodo atsakingiausias.
- Galiu paaiškinti, kodėl kitas žmogus galėtų pasirinkti kitaip.

Pavyzdžiui, nagrinėjant situaciją apie patyčias internete, kriterijai galėtų būti tokie:

- Aš atpažįstu, kad situacijoje pažeidžiamas žmogaus orumas.
- Aš įvardiju bent tris galimus stebėtojo pasirinkimus.
- Aš paaiškinu, kokios pasekmės gali kilti, jei nieko nedarysiu.
- Aš pagrindžiu, kodėl pagalbos kreipimasis nėra skundimas, o atsakingas elgesys.
- Aš susieju savo sprendimą su pagarba kitam žmogui.

Tokie kriterijai ypač naudingi, nes jie moko mokinius ne moralizuoti, o mąstyti etiškai.

Vertybinio pasirinkimo kriterijai

- Atpažįsta pasirinkimo situaciją
- Numato pasekmes
- Pagrindžia sprendimą

Grupė 5

4.3. Argumentavimo ir pozicijos pagrindimo kriterijai

Dorinio ugdymo pamokose dažnai mokiniai kviečiami išsakyti savo nuomonę. Tačiau vien nuomonės išsakymo nepakanka. Mokinys turi mokytis savo požiūrį pagrįsti, susieti su vertybėmis, pavyzdžiais, tekstais, religiniais ar filosofiniais šaltiniais, gyvenimiška patirtimi.

Labai svarbu mokiniams parodyti, kad argumentuota pozicija nėra kategoriškas teiginys. Argumentuota pozicija reiškia, kad mokinys geba atsakyti į klausimą: **kodėl aš taip manau?**

Galimi sėkmės kriterijai:

Aiškiai suformuluoju savo poziciją.
Pateikiu bent vieną arba du argumentus.
Argumentą susieju su nagrinėjama vertybe.
Pateikiu pavyzdį, kuris pagrindžia mano mintį.
Remiuosi pamokos tekstu, situacija, citata ar šaltiniu.
Galiu paaiškinti, kodėl mano argumentas yra svarbus.
Gebu išgirsti kontrargumentą ir į jį atsakyti pagarbiai.
Galiu patikslinti savo poziciją po diskusijos.

Pavyzdžiui, diskutuojant tema „Ar visada reikia sakyti tiesą?“, sėkmės kriterijai galėtų būti tokie:

Aš aiškiai pasakau savo poziciją.
Aš pateikiu bent du argumentus.
Aš parodau, kad suprantu tiesos ir atsakomybės ryšį.
Aš pateikiu situacijos pavyzdį.
Aš pripažįstu, kad kai kuriose situacijose pasirinkimas gali būti sudėtingas.
Aš pagarbiai reaguojau į kitokią nuomonę.

Šioje vietoje mokytojams verta akcentuoti, kad dorinio ugdymo pamokoje neturėtume reikalauti, jog visi mokiniai prieitų prie vienodos išvados. Svarbiau, kad mokinys mokytųsi **mąstyti pagrįstai, jautriai ir atsakingai**.

Argumentavimo kriterijai

- Aiškiai išsako poziciją
- Pateikia argumentą
- Paaiškina, kodėl taip mano

Grupė 2

4.4. Dialogo ir klausymosi kriterijai

Dorinis ugdymas yra labai glaudžiai susijęs su dialogu. Pamokoje mokiniai ne tik kalba apie vertybes, bet ir praktiškai mokosi jas įgyvendinti: klausydamiesi, nepertraukdami, priimdami kitą požiūrį, pagarbiai reaguodami į nesutarimą.

Todėl sėkmės kriterijai turėtų apimti ne tik individualaus darbo rezultatą, bet ir mokinio dalyvavimo dialoge kokybę. Tai ypač svarbu diskusijose jautriomis temomis, kai mokinių patirtys, šeimų vertybės, religiniai įsitikinimai ar pasaulėžiūra gali skirtis.

Galimi sėkmės kriterijai:

Išklausau kitą žmogų jo nepertraukdamas.

Reaguju į mintį, o ne į asmenį.

Klausiu tada, kai noriu geriau suprasti.

Nesityčioju iš kitokios nuomonės.

Kalbu pagarbiu tonu.

Vartoju „aš“ kalbą: „aš manau“, „man atrodo“, „aš suprantu kitaip“.

Galiu pakartoti arba apibendrinti kito žmogaus mintį.

Diskusijoje siekiu ne nugalėti, o suprasti.

Pavyzdžiui, dialogo kriterijai gali būti užrašyti mokiniams labai paprastai:

Aš klausausi.

Aš nepertraukiu.

Aš nesityčioju.

Aš galiu nesutikti pagarbiai.

Aš klausiu, kai noriu suprasti.

Aš leidžiu kitam turėti kitokią nuomonę.

Tai gali tapti nuolatiniu dorinio ugdymo pamokų susitarimu. Mokytojas gali prie šių kriterijų grįžti kiekvienoje diskusijoje.

Dialogo ir klausymosi kriterijai

- Išklausyti kitą žmogų
- Reaguoti pagarbiai
- Gali nesutikti neįžeisdamas

Grupė 3

4.5. Refleksijos ir savistabos kriterijai

Refleksija yra viena svarbiausių dorinio ugdymo dalių. Be refleksijos dorinio ugdymo pamoka gali likti tik pokalbis apie vertybes, bet netapti asmeniniu mokymusi. Refleksija leidžia mokiniui sustoti ir paklausti savęs: **ką ši tema reiškia man? ką supratau apie save? ką supratau apie kitą žmogų? kokį klausimą išsinešu?**

Refleksijos kriterijai neturėtų versti mokinio atskleisti pernelyg asmeniškų ar jautrių dalykų. Jie turi sudaryti saugią galimybę mąstyti tiek, kiek mokinys pasirengęs dalytis.

Galimi sėkmės kriterijai:

Įvardiju vieną mintį, kuri man buvo svarbi.
Parašau, kas mane nustebino arba privertė susimąstyti.
Susieju pamokos temą su gyvenimiška situacija.
Įvardiju klausimą, kuris man liko atviras.
Galiu pasakyti, ką supratau apie save, kitą žmogų ar bendruomenę.
Refleksijoje ne tik aprašau, bet ir paaškinu savo mintį.
Gerbiu savo ir kitų asmenines patirtis.

Pavyzdžiui, pamokos pabaigoje galima taikyti tokius kriterijus refleksijai:

Mano refleksijoje yra viena pagrindinė mintis.
Aš paaškinu, kodėl ši mintis man svarbi.
Aš susieju ją su pamokos tema.
Aš įvardiju, ką norėčiau dar apmąstyti.

Refleksijos sėkmės kriterijai ypač svarbūs, nes jie padeda mokiniams suprasti, kad refleksija nėra „bet koks sakinyš pamokos pabaigoje“. Tai prasmingas mokymo veiksmas.

Refleksijos kriterijai

- Įvardija, ką suprato
- Paaškina, kas buvo svarbu
- Susieja temą su patirtimi

Grupė 4

4.6. Teksto, šaltinio ar religinio pasakojimo analizės kriterijai

Dorinio ugdymo pamokose mokiniai dažnai dirba su įvairiais tekstais: filosofinėmis ištraukomis, literatūriniais tekstais, gyvenimiškomis istorijomis, Šventojo Rašto tekstais, Bažnyčios mokymu, biografiniais pasakojimais, citatomis, dokumentų ištraukomis, vaizdo medžiaga.

Šiuo atveju sėkmės kriterijai turi padėti mokiniui ne tik perskaityti tekstą, bet ir jį suprasti, interpretuoti, susieti su vertybiniu klausimu.

Galimi sėkmės kriterijai:

Įvardiju pagrindinę teksto mintį.
Atpažįstu, kokia vertybė ar problema tekste išryškėja.
Randu tekste vietą, kuri pagrindžia mano atsakymą.
Paaškinu, ką tekstas sako apie žmogaus pasirinkimą.
Susieju teksto mintį su šių dienų gyvenimo situacija.
Galiu kelti klausimą tekstui.
Skiriu teksto turinį ir savo interpretaciją.

Pavyzdžiui, tikybos pamokoje skaitant palyginimą apie gailestingąjį samarietį, sėkmės kriterijai galėtų būti tokie:

Aš įvardiju pagrindinę palyginimo mintį.
Aš atpažįstu, kuris veikėjas parodo gailestingumą.
Aš paaškinu, kodėl jo elgesys buvo nepatogus, bet prasmingas.
Aš susieju palyginimą su šiuolaikine situacija.
Aš įvardiju, kaip gailestingumas gali reikštis mano aplinkoje.

Etikos pamokoje analizuojant filosofinę mintį ar citatą, kriterijai galėtų būti tokie:

Aš savais žodžiais paaškinu citatos prasmę.
Aš pateikiu pavyzdį, kuris iliustruoja citatos mintį.
Aš galiu pasakyti, ar sutinku su šia mintimi, ir pagrįsti kodėl.
Aš keliu bent vieną klausimą, kurį ši citata man sukelia.

Teksto analizės kriterijai

- Įvardija pagrindinę mintį
- Randa svarbią vietą tekste
- Paaškina teksto prasmę

Grupė 6

4.7. Kūrybinių ir projektinių užduočių kriterijai

Dorinio ugdymo pamokose labai tinkamos kūrybinės užduotys: laiškas, dienoraščio įrašas, plakatas, vertybių žemėlapis, simbolis, koliažas, istorijos tęsinys, vaidmenų situacija, socialinės iniciatyvos planas, malda, palinkėjimas, klasės susitarimų kūrimas, bendruomenės akcijos idėja.

Tačiau kūrybinė užduotis taip pat turi turėti aiškius sėkmės kriterijus. Priešingu atveju mokiniai gali manyti, kad svarbiausia gražiai nupiešti ar estetiškai pateikti, nors doriniame ugdyme svarbiausia yra prasmė, vertybinis turinys ir gebėjimas paaiškinti savo pasirinkimą.

Galimi sėkmės kriterijai:

- Kūrybiniame darbe aiškiai matoma pamokos tema.
- Darbe atsiskleidžia pasirinkta vertybė.
- Panaudoju simbolį, vaizdą, žodį ar pavyzdį, kuris turi prasmę.
- Galiu paaiškinti, kodėl pasirinkau tokį kūrybinį sprendimą.
- Mano darbas skatina susimąstyti.
- Darbe matyti ryšys su žmogaus pasirinkimu, santykiu ar atsakomybe.
- Pristatydamas darbą kalbu aiškiai ir pagarbiai.

Pavyzdžiui, jei mokiniai kuria plakatą tema „Žmogaus orumas“, kriterijai galėtų būti tokie:

- Plakate aiškiai matoma žmogaus orumo tema.
- Pateikiu bent vieną situaciją, kurioje žmogaus orumas saugomas arba pažeidžiamas.
- Naudoju simbolius ar žodžius, kurie padeda suprasti pagrindinę mintį.
- Galiu paaiškinti, kodėl pasirinkau būtent tokią idėją.
- Plakatas kviečia kitus susimąstyti arba veikti pagarbiau.

Kūrybinės raiškos kriterijai

- Atskleidžia pamokos temą
- Paaškina savo pasirinkimą
- Prasmingai pristato darbą

Grupė 7

4.8. Bendradarbiavimo grupėje kriterijai

Dorinio ugdymo pamokose mokiniai dažnai dirba porose ar grupėse. Tokiose veiklose svarbu vertinti ne tik galutinį rezultatą, bet ir tai, kaip mokiniai bendradarbiauja: ar pasiskirsto vaidmenimis, ar leidžia kalbėti kitiems, ar geba susitarti, ar išlaiko pagarbų santykį.

Bendradarbiavimo kriterijai ypač svarbūs, nes jie patys tampa dorinio ugdymo turiniu. Mokiniai ne tik kalba apie pagarbą, bet ir mokosi ją praktikuoti.

Galimi sėkmės kriterijai:

- Prisidedu prie grupės darbo.
- Išklausau kitų grupės narių pasiūlymus.
- Siūlau idėjas, bet neprimetu jų kitiems.
- Padedu grupei susitarti.
- Atlieku savo pasirinktą arba sutartą vaidmenį.
- Gerbiu kitų darbo tempą ir nuomonę.
- Galiu įvardyti, kuo prisidėjau prie bendro rezultato.

Pavyzdžiui, grupėje nagrinėjant dilemą, kriterijai galėtų būti tokie:

- Mūsų grupė įvardijo pagrindinę problemą.
- Kiekvienas grupės narys galėjo pasisakyti.
- Mes aptarėme bent du sprendimus.
- Mes pasirinkome sprendimą ir jį pagrindėme.
- Pristatydami gerbėme kitų grupių požiūrį.

4.10. Kriterijai pagal mokinio pasiekimų lygį

Konsultacijoje mokytojams galima parodyti, kad tie patys sėkmės kriterijai gali būti skirtingo sudėtingumo. Tai padeda diferencijuoti užduotis ir suprasti, kad ne visi mokiniai turi pasiekti tą patį gylį vienu metu.

Pavyzdžiui, tema: „Atsakingas pasirinkimas“.

Lygmuo	Kaip gali atrodyti mokinio sėkmė?
Pradinis supratimas	Mokinys atpažįsta, kad situacijoje reikia pasirinkti.
Pagrindinis supratimas	Mokinys įvardija bent du pasirinkimo būdus.
Gilesnis supratimas	Mokinys paaiškina galimas pasirinkimo pasekmes.
Aukštesnis supratimas	Mokinys pagrindžia atsakingiausią sprendimą, susiedamas jį su vertybe.

Mokiniui suprantama kriterijų kalba:

Aš atpažįstu pasirinkimo situaciją.

Aš galiu pasakyti, kokie yra keli galimi sprendimai.

Aš paaiškinu, kas gali nutikti pasirinkus vieną ar kitą kelią.

Aš pagrindžiu, kuris pasirinkimas labiausiai saugo žmogaus orumą, pagarbą ar atsakomybę.

4.11. Geri ir taisytini sėkmės kriterijų pavyzdžiai

Mokytojams konsultacijoje labai naudinga parodyti ne tik gerus pavyzdžius, bet ir tai, ko reikėtų vengti.

Taisytinai kriterijus	Kodėl netinkamas?	Geresnė formuluotė
Mokinys žino, kas yra pagarba.	Per abstraktu, neaišku, kaip tai pamatysime.	Mokinys savais žodžiais paaiškina pagarbos sąvoką ir pateikia konkretų pavyzdį.
Mokinys aktyviai dalyvauja.	Neaišku, kas laikoma aktyvumu.	Mokinys bent kartą išsako savo mintį arba klausimą ir išklauso kitų pasisakymus.
Mokinys teisingai atsako.	Doriniame ugdyme dažnai nėra vieno atsakymo.	Mokinys pagrindžia savo atsakymą argumentu ir susieja jį su pamokos tema.
Mokinys gražiai pristato darbą.	Vertinama forma, bet ne turinys.	Mokinys aiškiai pristato pagrindinę darbo mintį ir paaiškina, kokią vertybę norėjo atskleisti.
Mokinys supranta gailestingumą.	Neaišku, kaip supratimas pasireiškia.	Mokinys pateikia gailestingumo pavyzdį ir paaiškina, kodėl šis elgesys svarbus kitam žmogui.

Užduočių diferencijavimo logika dorinio ugdymo pamokose

Užduotis pagal pasiekimų lygius turėtų skirtis ne tik apimtimi, bet ir mąstymo gyliu.

Slenkstinis lygis – mokinys atpažįsta, įvardija, pasako paprastą pavyzdį.

Patenkinamas lygis – mokinys paaiškina, susieja su situacija, pateikia vieną argumentą.

Pagrindinis lygis – mokinys analizuoja, lygina, pagrindžia, mato pasekmes.

Aukštesnysis lygis – mokinys interpretuoja, vertina, kelia klausimus, reflektuoja gilesnę prasmę.

Svarbu: dorinio ugdymo pamokoje aukštesnis lygis nereiškia „teisingesnės vertybės“. Jis reiškia gilesnį mąstymą, aiškesnį argumentavimą, jautresnį santykį su kitu ir brandesnę refleksiją.

I. Etikos pamokos pavyzdys

Tema: Pagarba kitokiai nuomonei

Pasiekimas: mokinys geba dalyvauti dialoge, išklaudyti kitą požiūrį, pagrįsti savo nuomonę ir pagarbiai reaguoti į nesutarimą.

Pasiekimų lygis	Užduoties pavyzdys	Ko tikimasi iš mokinio?
Slenkstinis	Perskaityk trumpą situaciją, kurioje du mokiniai nesutaria. Pažymėk, kurie žodžiai ar veiksmai rodo nepagarbą.	Mokinys atpažįsta nepagarbaus bendravimo požymius.
Patenkinamas	Paaiškink, kodėl vienas iš situacijos veikėjų galėjo pasijusti neišgirstas. Pasiūlyk vieną pagarbesnį atsakymo būdą.	Mokinys paaiškina situaciją ir pasiūlo paprastą sprendimą.
Pagrindinis	Palygink du galimus reagavimo būdus: ginčytis pakeltu tonu arba paklausti, kodėl kitas taip mano. Kuris būdas padeda dialogui? Pagrįsk.	Mokinys lygina elgesio būdus ir pagrindžia savo pasirinkimą.
Aukštesnysis	Parašyk trumpą refleksiją: kodėl demokratinėje bendruomenėje svarbu mokėti nesutikti pagarbiai? Pateik pavyzdį iš mokyklos ar visuomenės gyvenimo.	Mokinys apibendrina, sieja su platesniu kontekstu ir reflektuoja vertybinę prasmę.

Galimi sėkmės kriterijai:

- Atpažįstu pagarbų ir nepagarbų bendravimą.
- Paaiškinu, kodėl kitam žmogui svarbu būti išgirstam.
- Pateikiu pagarbios reakcijos pavyzdį.
- Pagrindžiu savo nuomonę argumentu.
- Reflektuoju, kaip pagarbūs dialogas padeda bendruomenei.

II. Etikos pamokos pavyzdys

Tema: Atsakingas pasirinkimas

Pasiekimas: mokinys geba atpažinti moralinę problemą, svarstyti galimus sprendimus ir numatyti jų pasekmes.

Pasiekimų lygis	Užduoties pavyzdys	Ko tikimasi iš mokinio?
Slenkstinis	Perskaityk situaciją: mokinys mato, kad klasės draugai tyčiojasi iš kito vaiko. Įvardyk, kokia problema čia kyla.	Mokinys atpažįsta moralinę problemą.
Patenkinamas	Parašyk du galimus veikėjo pasirinkimus šioje situacijoje. Paaškind, kuris pasirinkimas būtų pagarbesnis.	Mokinys pateikia sprendimus ir paprastai juos paaškina.
Pagrindinis	Įvertink tris galimus pasirinkimus: nieko nedaryti, prisidėti prie kitų, kreiptis pagalbos. Paaškind kiekvieno pasirinkimo pasekmes.	Mokinys analizuoja pasirinkimus ir pasekmes.
Aukštesnysis	Parašyk argumentuotą atsakymą: kodėl stebėtojo atsakomybė yra svarbi patyčių situacijoje? Susiek atsakymą su žmogaus orumu ir bendruomenės saugumu.	Mokinys argumentuoja, taiko vertybines sąvokas ir apibendrina.

Galimi sėkmės kriterijai:

- Įvardiju moralinę problemą.
- Pateikiu kelis galimus pasirinkimus.
- Paaškinu pasirinkimų pasekmes.
- Pagrindžiu atsakingiausią sprendimą.
- Susieju savo atsakymą su pagarba žmogaus orumui.

III. Tikybos pamokos pavyzdys

Tema: Gailestingumas kasdienybėje

Pasiekimas: mokinys geba suprasti Evangelijos pasakojimo mintį, atpažinti gailestingumo ženklus ir sieti juos su kasdieniu gyvenimu. Katalikų tikybos įgyvendinimo rekomendacijose pabrėžiama, kad dalį ugdymo turinio mokytojas gali gilinti pasirinkdamas projektines užduotis, diskusijas, pažintines veiklas ir kitus būdus, todėl tokios diferencijuotos užduotys tinka mokymosi turiniui plėtoti. Emokykla

Pasiekimų lygis	Užduoties pavyzdys	Ko tikimasi iš mokinio?
Slenkstinis	Perskaitęs arba išklausęs pasakojimą apie gailestingąjį samarietį, įvardyk, kuris veikėjas padėjo sužeistam žmogui.	Mokinys atpažįsta pagrindinį veikėją ir veiksma.
Patenkinamas	Paaiškinink, kodėl samarietis pasielgė gailestingai. Pateik vieną gailestingumo pavyzdį iš kasdienio gyvenimo.	Mokinys paaiškina elgesį ir pateikia pavyzdį.
Pagrindinis	Palygink kunigo, levito ir samariečio elgesį. Kuo jų pasirinkimai skyrėsi? Ką šis pasakojimas moko apie artimą?	Mokinys lygina veikėjus ir atskleidžia pagrindinę mintį.
Aukštesnysis	Parašyk trumpą refleksiją: kodėl kartais sunku būti gailestingam? Kaip šis Evangelijos pasakojimas gali keisti žmogaus požiūrį į kitą?	Mokinys interpretuoja pasakojimą, reflektuoja ir sieja su dvasiniu augimu.

Galimi sėkmės kriterijai:

- Įvardiju pagrindinį pasakojimo veikėją.
- Paaiškinu, kas yra gailestingas elgesys.
- Pateikiu pavyzdį iš kasdienybės.
- Palyginu skirtingus veikėjų pasirinkimus.
- Reflektuoju, ką šis pasakojimas reiškia žmogaus santykiui su kitu.

IV. Tikybos pamokos pavyzdys

Tema: Atleidimas

Pasiekimas: mokinys geba aiškintis krikščionišką atleidimo sampratą, atpažinti atleidimo reikšmę žmogaus santykiuose ir reflektuoti jo prasmę.

Pasiekimų lygis	Užduoties pavyzdys	Ko tikimasi iš mokinio?
Slenkstinis	Pasakyk, ką reiškia žodis „atleisti“. Pasirink vieną paveikslėlį ar situaciją, kurioje matyti susitaikymas.	Mokinys paprastai įvardija sąvoką ir atpažįsta situaciją.
Patenkinamas	Perskaityk trumpą situaciją apie draugų konfliktą. Paaiškinink, kuris veikėjo veiksmas rodo norą atleisti arba susitaikyti.	Mokinys paaiškina atleidimo ženklus konkrečioje situacijoje.
Pagrindinis	Palygink du pasirinkimus: keršyti arba bandyti susitaikyti. Kokias pasekmes kiekvienas pasirinkimas gali turėti žmogaus santykiui?	Mokinys analizuoja moralines ir santykių pasekmes.
Aukštesnysis	Parašyk argumentuotą refleksiją: ar atleidimas visada lengvas? Kodėl krikščioniškoje tradicijoje atleidimas siejamas su meile, laisve ir vidine ramybe?	Mokinys giliai reflektuoja, sieja su tikėjimo turiniu ir žmogaus vidiniu gyvenimu.

Galimi sėkmės kriterijai:

- Paaiškinu atleidimo sąvoką savais žodžiais.
- Atpažįstu atleidimo arba susitaikymo ženklus situacijoje.
- Palyginu keršto ir atleidimo pasekmes.
- Susieju atleidimą su žmogaus santykiu su kitu.
- Reflektuoju atleidimo prasmę krikščioniškoje perspektyvoje.

V. Bendras modelis mokytojui: kaip diferencijuoti užduotį?

Tą pačią užduotį galima diferencijuoti keturiais mąstymo lygiais:

Lygis	Veiksmažodžiai	Užduoties pobūdis
Slenkstinis	atpažįsta, įvardija, pasirenka, pasako	Paprastas supratimas ir atpažinimas
Patenkinamas	paaškina, pateikia pavyzdį, susieja	Supratimo taikymas konkrečioje situacijoje
Pagrindinis	analizuoja, lygina, pagrindžia, numato pasekmes	Gilesnis svarstymas ir argumentavimas
Aukštesnysis	interpretuoja, vertina, reflektuoja, kelia klausimus	Vertybiniis apibendrinimas ir savarankiška įžvalga

Sėkmės kriterijų modelis

Dorinio ugdymo pamokoje

Apibendrinimas: sėkmės kriterijai padeda mokiniui suprasti, argumentuoti, klausytis, reflektuoti ir prasmingai veikti.

Metodinis komentaras mokytojui

Kaip taikyti sėkmės kriterijų modelį dorinio ugdymo pamokoje

1 Paskirtis

- Modelis padeda aiškiai matyti, ko mokinys mokosi.
- Kriterijai sieja pasiekimą, uždavinį ir užduotį.
- Jie tampa mokymosi atrama, o ne tik vertinimo priemone.

2 Taikymas pamokoje

- Vienai pamokai atrink 3–5 svarbiausius kriterijus.
- Kriterijus aptark su mokiniais prieš veiklą.
- Pamokos metu prie jų sugrįžk ir padėk mokiniams patikrinti pažangą.

3 Ką svarbu prisiminti

- Vertiname ne įsitikinimus, o mokinio mąstymą ir veiksmus.
- Svarbu, kaip mokinys paaiškina, pagrindžia, klausosi ir reflektuoja.
- Kriterijai turi būti aiškūs, stebimi ir mokiniui suprantami.

4 Rezultatas

- Pamoka tampa nuosekli ir skaidri.
- Mokinys geriau supranta, kaip jam sekasi.
- Stiprėja atsakingas mąstymas, dialogas ir savistaba.

Esminė mintis: sėkmės kriterijai dorinio ugdymo pamokoje padeda mokiniui suprasti, argumentuoti, klausytis, reflektuoti ir prasmingai augti.

Dėkoju už dėmesį!

dr. Sergejus Neifachas

 www.nsa.smsm.lt

 +37061048895

 sergejus.neifachas@nsa.smsm.lt

 K. Kalinausko g. 7, LT-03107, Vilnius

